

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodnicząca	Sędzia SO Ewa Tomczyk
Protokolant	Dorota Piątek

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2020 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **syndyka masy upadłości K. J.**

przeciwko **J. J. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową K. B.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości K. J. umowę darowizny dokonanej przez K. J. aktem notarialnym z dnia 9 kwietnia 2018 roku sporządzonym przed notariuszem J. R. w B. Rep. A- (...) której przedmiotem była nieruchomość położona w O. o powierzchni 1017 m² oznaczona w rejestrze gruntów nr działki (...) dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim jest urządzona księga wieczysta (...) jako dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości;
2. zasądza od J. J. na rzecz powoda syndyka masy upadłości K. J. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu;
3. nadaje wyrokowi w punkcie 2 rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 495/20

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 kwietnia 2020 r. pełnomocnik powoda P. B. syndyka masy upadłości K. J. wniósł o uznanie za bezskuteczną wobec powoda umowy darowizny dokonanej przez K. J. na rzecz pozwanej J. J. w dniu 9 kwietnia 2018 roku (akt notarialny sporządzony przez J. R. - notariuszem w B., Repertorium A - (...)), której przedmiotem była nieruchomość położona w miejscowości O. o powierzchni (...), oznaczona w ewidencji gruntów jako działka nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Tryb. jest urządzona księga wieczysta (...).

Pozew zawierał również żądanie zasądzenia od pozwanej zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że K. J., którego upadłość została ogłoszona w dniu 8 października 2019 r. darował w dniu 9 kwietnia 2018 r. na rzecz pozwanej będącej jego córką własność nieruchomości, dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Tryb. jest urządzona księga wieczysta (...), wskutek czego wierzyciele K. J. utracili możliwość

zaspokojenia się. W ocenie powoda okoliczności te świadczą o umyślnym działaniu ze strony K. J. i pozwanej reprezentowanej przez rodziców.

Przedstawicielka ustawowa małoletniej pozwanej uznała powództwo, a w piśmie procesowym z dnia 23 czerwca 2020 r. (k. 69) wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu lub obciążenie jedynie częścią tych kosztów.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Umową z dnia 9 kwietnia 2018 r. K. J. darował swej małoletniej córce J. J. (urodzonej (...)) własność nieruchomości położonej w miejscowości O. o powierzchni 1017 m², oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim jest urządzona księga wieczysta (...). Wartość darowizny została określona na kwotę 25.000 zł.

(dowód: odpis aktu notarialnego z dnia 09.04.2018 r. Repertorium A - (...) k. 10-13)

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15 listopada 2018 r. sygn. akt VI Nc-E 1931060/18 nakazał K. J., aby zapłacił Bankowi (...) S.A. w W. kwotę 80.357,40 zł wraz z kosztami procesu.

Roszczenie Banku wynikało z zawartej przez K. J. umowy kredytu nr (...) - (...) z dnia 14.10.2016 r.

Postanowieniem z dnia 31.01.2019 r. nakazowi temu została nadana klauzula wykonalności. Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego zostało wszczęte przeciwko K. J. postępowanie egzekucyjne.

(dowód: kopia nakazu zapłaty - k. 30, postanowienie – k. 30 odwrot, postanowienie – k. 32, wyciąg z ksiąg banku – k. 31)

Postanowieniem z dnia 8 października 2019 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Gospodarczy Sekcja ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych ogłosił upadłość dłużnika K. J. w celu likwidacji majątku. Syndykiem został wyznaczony P. B..

(dowód: odpis postanowienia z dnia 08.10.2019 r. sygn. akt V GU 94/19 - k.9)

Wniosek o ogłoszenie upadłości K. J. złożył do Sądu w dniu 8 lipca 2019 roku. We wniosku wskazał, że nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań wobec wierzycieli: (...) S.A., (...) Bank S.A., (...) Bank (...) S.A., (...) S.A., (...) S.A., że utrzymuje się z wynagrodzenia w wysokości minimalnego wynagrodzenia za prace i nie posiada majątku.

(dowód: wniosek – k. 20-25)

Wierzytelność wynikająca z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15 listopada 2018 r. sygn. akt VI Nc-E 1931060/18 została umieszczona na liście wierzytelności.

(dowód: lista wierzytelności –k. 27)

Postępowanie upadłościowe ma charakter dynamiczny, nie upłynął jeszcze termin na zgłoszenia wierzytelności do masy upadłości.

(bezsporne)

W dniu 19.02.2020 r. syndyk masy upadłości K. J. wezwał pozwaną do dobrowolnego zwrotnego przeniesienia nieruchomości lub wpłaty należności w wysokości co najmniej 80.000 zł na rachunek masy pod rygorem wytoczenia powództwa o uznanie za bezskuteczną.

dowód: odpis wezwania z dnia 19.02.2020 r. –k.33)

Pismem z dnia 08.03.2020- r. przedstawicielka ustawowa małoletniej pozwanej K. B. odmówiła uczynienia zadość roszczeniom syndyka masy upadłości K. J.

(dowód: wydruk pisma K. B. z dnia 08.03.2020 r. - k.33 verte)

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy oparł się na dowodzie z dokumentów, których moc dowodowa i wiarygodność nie budziła żadnych wątpliwości. Przedstawicielka ustawowa pozwanej uznała powództwo, czym sąd był związany (art. 213 § 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 527 k.c., który znalazł zastosowanie na podstawie art. 131 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1228) zgodnie z zasadą subsydiarnego stosowania przepisów kodeksu cywilnego o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika.

Okoliczności faktyczne stanowiące podstawę powództwa nie dotyczą żadnej z sytuacji przewidzianych przepisami art. 127 – 130 Prawa upadłościowego, dlatego konieczne było oparcie się na podstawie prawnej wynikającej z dyspozycji art. 527 i następnym kodeksu cywilnego.

Zgodnie z tym przepisem gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1), przy czym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3).

Jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.).

Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 k.c.).

Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli (art. 530 k.c.).

W związku z ogłoszeniem upadłości dłużnika, legitymowanym do zaskarżenia jego czynności dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli był - na podstawie art. 132 ust. 1 Prawa upadłościowego - syndyk masy upadłości. Na jego żądanie czynność fraudacyjna upadłego dłużnika podlega ubezskutecznieniu w stosunku do masy upadłości, a to, co wskutek jej dokonania ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości; jeżeli przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości wpłaca się równowartość w pieniądzu (art. 134 Prawa upadłościowego).

Ogłoszenie upadłości dłużnika jest w procesie dowodem na jego niewypłacalność, której syndyk nie musi inaczej wykazywać. O zasadności powództwa decyduje wykazanie przez syndyka, że istniał związek pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a jego zaskarżoną czynnością dokonaną z osobą trzecią. Ponieważ zaskarżona czynność była nieodpłatna, syndyk zwolniony był z obowiązku wykazywania złej wiary, o której mowa w art. 527 § 1 k.c. (osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli). Zatem nawet udowodnienie przez osobę trzecią, że nie wiedziała i – mimo zachowania

najwyższej staranności – nie mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzycieli, nie zwalnia jej z odpowiedzialności wobec wierzyciela.

W przedmiotowej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki uznania czynności prawnej w postaci darowizny nieruchomości za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości K. J., z której powinni zostać zaspokojeni wierzyciele upadłego. Nie budzi w szczególności istnienie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty z dnia 15 listopada 2018 r. Dokonując darowizny w dniu 9 kwietnia 2018 r. upadły posiadał zobowiązanie wobec (...) Banku z tytułu zawarcia umowy kredytu zawartej w dniu 14 października 2016 r. a wobec faktu że poza przedmiotową nieruchomością nie posiadał on żadnego majątku nie ulega wątpliwości, że dokując przedmiotowej darowizny działał z pokrzywdzeniem przyszłych wierzycieli i istniał związek pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a zaskarżoną czynnością dokonaną z pozwaną.

Ocena zasadności skargi pauliańskiej wymaga ustalenia, czy pokrzywdzenie wierzycieli zachodzi w chwili orzekania. Miarodajnie można to ocenić dopiero w chwili poszukiwania zaspokojenia, a syndyk występujący z procesem pauliańskim nie musi indywidualizować chronionych wierzytelności pod względem podmiotowym i przedmiotowym. Nie ulega przy tym wątpliwości, że uwzględnienie powództwa będzie służyło ochronie wierzycieli masy upadłości.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił przepis art. 102 k.p.c. w art. 102 k.p.c. Przepis ten daje sądowi swobodę przy rozstrzygnięciu o kosztach procesu, gdy stosowania zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. nie można pogodzić z zasadą słusności. Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących w przedmiocie kosztów procesu.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się stosowanie art. 102 k.p.c., gdy:

- sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter,
- dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów,
- strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słusności dochodzonego roszczenia, natomiast strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu.

Trudna sytuacja materialno-życiowa strony przegrywającej sprawę może być oceniana jako szczególnie uzasadniony wypadek, przewidziany w art. 102 k.p.c., jeśli związana jest z mającym usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy dochodzeniem roszczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22.04.2010 r., II CZ 22/10, niepubl.)

Przedstawicielka ustawowa małoletniej pozwanej wnosząc o nieobciążanie jej kosztami procesu powołała się na jej szczególnie trudną sytuację materialną, to jest osiągnięcie wynagrodzenia w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, posiadanie na utrzymaniu pozwanej, która ma 6 lat i samodzielne jej wychowywanie, ponoszenie kosztów utrzymania córki przez jej ojca w kwocie 750 zł, ponoszenie kosztów przedszkola w kwocie 500 zł miesięcznie, spłatę kredytu hipotecznego z ratą w kwocie 691 zł miesięcznie, otrzymywanie w okresie od marca do czerwca 2020 r. w związku z pandemią zasiłku opiekuńczego w wysokości 80 % wynagrodzenia.

W ocenie Sądu małoletniość pozwanej oraz trudna sytuacja materialna jej przedstawicielki ustawowej uzasadniały obciążenie pozwanej połową należnych kosztów procesu obejmujących koszty zastępstwa procesowego ustalonych na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.).

Podstawę rozstrzygnięcia o nadaniu wyrokowi w punkcie 2 rygору natychmiastowej wykonalności stanowił przepis art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c.